

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul, la 11 mai 2011

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, denumită în continuare *Convenția de la Istanbul*, a fost adoptată de Comitetul Miniștrilor Consiliului Europei la data de 7 aprilie 2011 și a fost deschisă semnării de către statele membre ale Consiliului Europei la data de 11 mai 2011, cu prilejul celei de-a 121-a Sesiuni a Comitetului Miniștrilor desfășurată la Istanbul.

Semnarea de către România a Convenției de la Istanbul, la data de 27 iunie 2014, la Strasbourg, reprezintă un progres în consolidarea cadrului juridic universal în materia protecției și promovării drepturilor omului. Prin semnarea acestei Convenții, Guvernul României a transmis un important semnal pozitiv privind angajamentul ferm al României de a respecta și de a promova o serie de măsuri ferme prin care să se asigure o prevenție și o combatere adecvată a fenomenului violenței.

Convenția de la Istanbul reprezintă instrumentul juridic internațional cel mai cuprinzător care abordează violența din perspectiva unei violări grave a drepturilor omului.

Această Convenție recomandă fundamentarea politicii părților, în mod cuprinzător și coordonat, în vederea prevenirii și combaterii tuturor formelor de violență în familie, în special, printr-o coordonare foarte bună la cel mai înalt nivel, precum și prin elaborarea unei noi strategii multianuale de prevenire și pedepsire a actelor de violență în familie.

Aceasta urmărește crearea unor mecanisme care să garanteze o protecție adecvată victimelor, precum și un grad cât mai mare de conștientizare a efectelor acestui fenomen. Violența împotriva femeilor încalcă drepturile protejate prin Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale, printre care dreptul la viață, demnitate și interdicția de a folosi violența și tortura. Obligațiile asumate prin semnarea Convenției Drepturilor Omului impun statelor membre obligația de a crea un sistem de suport adecvat pentru victimele acestui tip de infracțiune. Acest suport, la care face referire textul Convenției, trebuie să includă un personal bine pregătit în vederea consilierii și reabilitării victimelor, prin mijloace precum asistența medicală, financiară și socială oferită prin instituțiile guvernamentale sau locale.

În calitate de prim instrument - obligatoriu din punct de vedere juridic - care creează un cadru legal cuprinzător în domeniul protecției femeilor împotriva tuturor

formelor de violență, și care tinde spre toleranță zero privind această formă de violență, Convenția stabilește, totodată, și un mecanism specific de monitorizare, în scopul de a asigura punerea efectivă în aplicare a dispozițiilor sale de către părți.

Prevenirea violenței, protecția victimelor și trimiterea în judecată a infractorilor reprezintă punctele-cheie ale Convenției. Acest instrument juridic instituie un apel în favoarea egalității între femei și bărbați, statuând faptul că violența împotriva femeilor reprezintă o formă de perpetuare a unei culturi a intoleranței și a negării. Totodată, prin măsurile prevăzute, convenția își propune să schimbe atitudinile, mentalitatea și sentimentele indivizilor, în special bărbaților și tinerilor.

Convenția recunoaște fenomenul violenței împotriva femeilor ca fiind o violare a drepturilor omului și o formă de discriminare. Aceasta presupune că statele vor fi responsabile dacă nu răspund în mod corespunzător împotriva acestei forme de violență.

În același timp, acest instrument juridic de cooperare internațională conține pentru prima oară o definiție a genului. Astfel, se recunoaște faptul că femeile și bărbații nu sunt doar diferențiați din punct de vedere biologic, dar și că există o categorie a genului, definită social, care le conferă femeilor și bărbaților roluri și comportamente specifice.

Convenția introduce o serie de infracțiuni noi precum mutilarea genitală a femeilor, căsătoria forțată, hărțuirea, avortul forțat sau sterilizarea forțată. Aceasta înseamnă că statele vor trebui să introducă în legislația internă, ca infracțiuni, fapte neincriminate până în prezent.

Convenția face apel pentru implicarea tuturor instituțiilor și agențiilor relevante ale statului pentru a conlucra în combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.

Convenția de la Istanbul, care a intrat în vigoare la data de 1 august 2014, prin complexitatea prevederilor sale, contribuie în mod eficient la ameliorarea vieții tuturor femeilor care sunt supuse violențelor pe baza apartenenței la acest gen.

2. Schimbări preconizate

Convenția stabilește faptul că următoarele acte trebuie sancționate penal sau sunt subiect al altor sancțiuni juridice: violența fizică, violența psihică, stalking-ul (ansamblu de molestări psihologice care se explică printr-un comportament perseverent, insistent și de control a uneia sau mai multor persoane, care creează victimei frică, grijă, violează intimitatea și poate reprezenta un pericol pentru siguranța personală), căsătoria forțată; mutilarea genitală a femeilor, violența sexuală (inclusiv violul), hărțuirea sexuală, avortul și sterilizarea forțată.

Totodată, convenția interzice soluționarea extrajudiciară a litigiilor obligatorii, inclusiv medierea și concilierea, în legătură cu toate formele de violență acoperite de sfera de aplicare a Convenției. De asemenea, convenția stipulează o serie de măsuri privind protecția victimelor raportat la statutul refugiaților și al migranților, instituirea procedurilor ex parte și ex officio, măsuri de protecție a victimelor, familiilor lor și a martorilor față de intimidare, represalii și victimizare repetată, măsuri pentru protecția victimelor/martori-copii în interesul superior al acestora. În conformitate cu prevederile art.75 alin.(4) din Convenție, aceasta va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de trei luni de la data

depunerii documentului oficial de ratificare la Secretarul General al Consiliului European.

În acest context, există orizontul de timp necesar pentru realizarea unei evaluări complexe și extinse a cadrului legislativ și instituțional în domeniul de referință, precum și formularea de propuneri privind modificări și/sau completări ale legislației care incriminează faptele din sfera de aplicabilitate a Convenției, sau, după caz, propuneri de lege ferenda.

În vederea implementării convenției, urmează a se întruni un Grup de lucru interministerial care va reuni specialiști din principalele ministere cu atribuții în domeniu: Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Justiției, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice - Departamentul pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați, în calitate de organism coordonator, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Public, Ministerul Sănătății, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Educației și Cercetării Științifice și Ministerul Finanțelor Publice.

În contextul prezentei convenții, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice va avea un rol important în exercitarea prerogativelor sale, respectiv, va asigura, prin autoritățile sale de la nivel central și local, punerea în aplicare a strategiei în domeniul violenței în familie și a actelor normative aplicabile în vederea implementării măsurilor specifice prevăzute de Convenția de la Istanbul, în scopul satisfacerii nevoilor și intereselor generale ale colectivităților umane și pentru a asigura buna funcționare a serviciilor publice, în beneficiul cetățenilor.

Din analiza prevederilor convenției, rezultă necesitatea formulării unor rezerve în baza art. 78 – Rezerve, din cuprinsul convenției.

Principalul argument în favoarea formulării rezervelor este fundamentat pe nevoia de timp și implicit de resurse financiare și umane, inerent necesar pentru a pune în aplicare măsuri eficiente și adecvate care să răspundă efectiv exigențelor legate de implementarea prevederilor convenției (spre exemplu: crearea și dezvoltarea unui mecanism privind asigurarea unei compensații adecvate din partea Statului pentru victimele violenței). Rezervele formulate asigură un orizont de timp absolut necesar autorităților române pentru dezvoltarea unor soluții viabile.

Este foarte important de subliniat faptul că, potrivit art. 79, rezervele menționate în articolul 78, alineatele 2) și 3), vor fi valabile pentru o perioadă de cinci ani de la data intrării în vigoare a prezentei Convenții în ceea ce privește Partea în cauză și pot fi reînnoite pentru perioade cu aceeași durată. Astfel, formularea rezervelor asigură o marjă de siguranță pentru statul parte, în ceea ce privește orizontul de implementare a prevederilor convenției. Mai mult decât atât, oportunitatea menținerii rezervelor este evidentă deoarece România, ca stat parte, va fi monitorizată permanent și se vor efectua raportări stricte către GREVIO.

Prin urmare, rezervele au fost formulate în baza art. 78 – Rezerve, din cuprinsul convenției, în scopul de a acorda un timp suficient autorităților române pentru a reglementa, punctual, aspectele legale prevăzute în cuprinsul art. enumerate la alin.(2).

Astfel, raportat la rezervele formulate, se va avea în vedere reglementarea următoarelor aspecte importante:

- asigurarea unei compensații adecvate din partea Statului, pentru victimele

care au suferit vătămări corporale grave sau deteriorarea sănătății, în măsura în care prejudiciul nu este acoperit din alte surse – art. 30 alin.2;

- reglementarea măsurilor legislative sau a altor măsuri necesare pentru a stabili jurisdicția asupra oricărei infracțiuni stabilite în conformitate cu prezenta Convenție, în cazul în care infracțiunea este comisă de către o persoană care are reședința obișnuită pe teritoriul lor – art. 44 alin. 1.e;
- reglementarea măsurilor legislative sau alte măsuri necesare pentru urmărirea penală a infracțiunilor stabilite în conformitate cu articolele 36, 37, 38 și 39 din prezenta Convenție, în sensul de a se asigura că jurisdicția națională nu este subordonată condiției ca faptele să fie incriminate pe teritoriul unde au fost comise – art. 44 alin. 3;
- reglementarea măsurilor legislative sau alte măsuri necesare pentru urmărirea penală a infracțiunilor stabilite în conformitate cu articolele 36, 37, 38 și 39 din prezenta Convenție, pentru a se asigura că jurisdicția națională în ceea ce privește punctele d și e ale alineatului (1) nu este subordonată condiției conform căreia urmărirea penală poate fi inițiată doar în urma raportării de către victimă a infracțiunii sau a stabilirii informațiilor de către Stat cu privire la locul unde a fost comisă infracțiunea – art. 44 alin. 4;
- investigațiile sau urmărirea judiciară a infracțiunilor stabilite în conformitate cu articolele 35, 36, 37, 38 și 39 ale prezentei Convenții nu vor fi dependente în întregime de o raportare sau plângere depusă de victimă, dacă infracțiunea a fost comisă în întregime sau parțial pe teritoriul său, precum și că procedurile pot continua chiar dacă victima își retrage declarația sau plângerea;
- măsuri referitoare la investigațiile sau urmărirea judiciară a infracțiunilor stabilite în conformitate cu articolele 35, 36, 37, 38 și 39 ale prezentei Convenții în sensul de a se asigura faptul că nu vor fi dependente în întregime de o raportare sau plângere depusă de victimă, dacă infracțiunea a fost comisă în întregime sau parțial pe teritoriul său, precum și că procedurile pot continua chiar dacă victima își retrage declarația sau plângerea/reglementarea/definirea infracțiunilor minore în legislația internă - art.55 alin.1 cu privire la art. 35 referitor la infracțiunile minore;
- reglementarea statutului reședinței raportat la prevederile art.59.

3. Alte informații

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

Secțiunea a 3-a

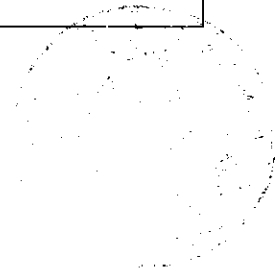
Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ

1. Impactul macroeconomic

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

1¹. Impactul asupra mediului concurențial și domeniul ajutoarelor de stat

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

2. Impactul asupra mediului de afaceri

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Impactul social

Prin ratificarea prezentei convenții, România își reafirmă angajamentul de a promova și de a proteja drepturile și libertățile fundamentale ale omului, de a armoniza legislația națională în conformitate cu rigorile internaționale.

De asemenea, ratificarea acestei convenții constituie premisa consolidării eforturilor la nivel guvernamental pentru a preveni și a combate fenomenul violenței împotriva femeilor și a violenței domestice și evidențiază, în mod ferm, continuitatea politicii statului român în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și a violenței domestice dar și promovarea spiritului de solidaritate a statelor-membre ale Consiliului Europei pentru eradicarea acestui fenomen.

Această necesitate rezidă din obligația statului român de a asigura protecția și garantarea tuturor drepturilor și libertăților fundamentale, care poate fi considerată satisfăcută numai în condițiile existenței și funcționării unor mecanisme naționale de protecție eficiente și adecvate.

Sub incidența convenției intră grupul țintă format din femei și fete din orice mediu social, indiferent de vârstă, rasă, religie, origine socială, statut de migrant/refugiat sau orientare sexuală, precum și alte victime ale violenței domestice, precum bărbați, copii și bătrâni.

3. Impactul asupra mediului

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

5. Alte informații

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

- mii lei -

Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani				Media pe 5 ani
		3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	7
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-
a) buget de stat, din acesta:						
(i) impozit pe profit						
(ii) impozit pe venit						
b) bugete locale:						
(i) impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare	-	-	-	-	-	-

plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: (i) cheltuieli de personal (ii) bunuri și servicii b) bugete locale: (i) cheltuieli de personal (ii) bunuri și servicii c) bugetul asigurărilor sociale de stat: (i) cheltuieli de personal (ii) bunuri și servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat b) bugete locale	-	-	-	-	-	-
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare	-	-	-	-	-	-
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare	-	-	-	-	-	-
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare	-	-	-	-	-	-
7. Alte informații Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.						
Secțiunea a 5-a Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare						
1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ : a) <i>acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ;</i> Proiect de Lege de modificare și completare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare. b) <i>acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.</i> Actele normative care urmează a fi elaborate vor fi stabilite în urma realizării unei evaluări complexe și extinse a cadrului legislativ și instituțional în domeniul de referință, de către Grup de lucru interministerial constituit în vederea implementării convenției.						
1¹. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația în domeniu la achizițiile publice. a) <i>impact legislativ - prevederi de modificare și completare a cadrului normativ în domeniul achizițiilor publice, prevederi derogatorii;</i> Nu este cazul.						

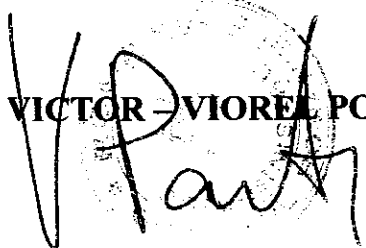
<p>b) <i>norme cu impact la nivel operațional/tehnic - sisteme electronice utilizate în desfășurarea procedurilor de achiziție publică, unități centralizate de achiziții publice, structură organizatorică internă a autorităților contractante.</i> Nu este cazul.</p>
<p>2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare Nu este cazul.</p>
<p>3. Măsurile normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>6. Alte informații Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p><i>Secțiunea a 6-a</i> <i>Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ</i></p>
<p>1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate Nu este cazul.</p>
<p>2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ Nu este cazul.</p>
<p>3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente</p>

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
<p>5. Informații privind avizarea de către:</p> <p>a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi</p> <p>Prezentul proiect de act normativ a fost avizat favorabil de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 987/2015. Consiliul Economic și Social a transmis adresa nr. 726/2015.</p>
<p>6. Alte informații</p> <p>Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p><i>Secțiunea a 7-a</i> Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ</p>
<p>1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ</p> <p>Proiectul de act normativ a fost elaborat cu respectarea prevederilor Legii nr.52/2003 privind transparența în administrația publică, republicată.</p>
<p>2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice</p> <p>Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>3. Alte informații</p> <p>Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p><i>Secțiunea a 8-a</i> Măsuri de implementare</p>
<p>1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente</p> <p>Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>2. Alte informații</p> <p>Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Președintelui României spre aprobare, pentru a fi supus Parlamentului spre adoptare.

PRIM – MINISTRU

VICTOR-VIOREL PONTA

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'V. Ponta', is written over a circular official stamp. The stamp is partially obscured by the signature and the text below it.